

REPTILIAN OVERLORDS

REPTILIAN OVERLORDS -PELI
KESKUSTELUN AVAAJANA
NUOREN JA AIKUISEN KOHTAAMISISSA

OHJEISTUS REPTILIAN OVERLORDS -PELIN HYÖDYNTÄMISEEN

Johdanto oppaaseen

Reptilian Overlords -peli on kehitetty yhdessä nuorten kanssa Lohjalla ja Hangossa vuosina 2015-2017. Pää tavoitteena oli kehittää hauska peli, joka samalla auttaisi nuoria pohtimaan omaa elämäänsä, arkeaan ja tulevaisuuttaan. Peli on sekä nuorten itsenäisesti pelattavissa että hyödynnettävissä nuoren ja aikuisen kohtaamisissa. Kohtaamistilanteissa peli toimii keskustelunavaajana erityisesti työelämään liittyvissä asioissa:

- Työnhaku ja työhaastattelu
- Rohkeus ja reippaus
- Työmotivaatio
- Yhteisöllisyys ja käyttäytyminen
- Kiire
- Rahankäyttö
- Ihmisten johtaminen
- Etiikka - oikean ja väärän pohtiminen

Aluksi teemoja käsitellään yleisesti koko pelin osalta. Pelistä on ensin lyhyt kuvaus teeman näkökulmasta. Tämän jälkeen on kustakin teemasta esitetty muutama aihepiiriin sopiva kysymys pohdittavaksi yhdessä. Temaattisen käsittelyn lisäksi ohjeistuksessa käydään läpi myös pelin vakoilutehtävät. Jokaisesta tehtävästä on nostettu esiin jokin aihepiiri, jota tehtävän perusteella voi nuoren kanssa käydä läpi.

Oikeita vastauksia kysymyksiin ei ole. Kysymysten tarkoitus on siivittää keskustelua nuorelle tärkeisiin aihepiireihin omaa itsenäistymistä ja työelämää pohdittaessa. Pelin pääkohderyhmä ovat 15-24-vuotiaat, mutta keskustelua on toki mahdollista viritellä myös tätä nuorempien ja vanhempien nuorten kanssa.

Lisätietoa pelistä ja ohjeet pelin lataamiseen zet-hanke.fi

Copyright © tekijät ja Laurea-ammattikorkeakoulu 2017

Teksti: Hanna Tuohimaa, Ville Kankainen, Ulla Lemström, Tarja Meristö

Grafiikka: Heidi Länsipuro

Taitto: Mirkka Pirilä

ISBN 978-951-799-461-3 (painettu)

ISBN 978-951-799-462-0 (verkko)

Reptilian Overlords

Reptilian Overlords -pelissä pelaaja tutustuu työelämään ja sen eri puoliin mustan huumorin sävyttämänä. Pelaaja johtaa Lizzconn Oy -yritystä, palkkaa yritykselle työntekijöitä ja perustaa yritykselle tuotantolinjoja. Pelin jujuna on, että yrityksen toiminta perustuu kilpailijoilta varastettuihin ideoihin ja kilpailijoiden toiminnan sabotointiin. Kun oman yrityksen on saanut käyntiin, voi pelaaja siirtyä pelaamaan vakoilutehtäviä, joissa varastamisen ja sabotoinnin ohella pääsee samalla tutustumaan erilaisiin työelämän ympäristöihin ja tilanteisiin.

Varoitus! Peli sisältää mustaa huumoria!

Tausta-ajatuksena on, että pelin röyhkeän epäeettiset tapahtumat avaavat helpommin keskustelun kuin kuivakat tosiasiat.

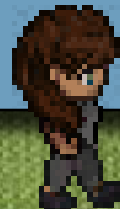

Työnhaku ja työhaastattelu

Pelin aluksi Lizzconn Oy:n johtaja L. Salvator palkkaa pelaajan johtamaan yritystään. Pelaajan ensimmäisenä tehtävänä on palkata yritykseen työntekijöitä. Pelaaja näkee työtä hakevien hahmojen työhakemukset ja cv:t sekä voi kysyä näiltä kysymyksiä. Kysymyksiä voi kysyä työnhakijoiden taustasta, koulutuksesta, kokemuksesta, vahvuuksista ja heikkouksista. Osa työnhakijoista liioittelee osaamistaan, osa ei ole kertonut kaikkea osaamistaan cv:ssään vaan sitä paljastuu haastattelun edetessä. Osaamiset on pelissä luokiteltu neljään osaamisluokkaan: tuotantotyö, kunnossapito, henkilöstöhallinto sekä tutkimus ja kehitys. Kutakin osaamista tarvitaan, jotta yrityksen tuotantolinjat toimivat mahdollisimman hyvin.

Haastattelun jälkeen pelaajan pitää arvioida, minkä verran hän haluaa työntekijälle maksaa palkkaa. Jos palkkaa tarjoaa liian vähän, työnhakija voi kieltäytyä työstä. Pelaaja voi myös mainostaa haastateltavalle jotain yrityksessä käytössä olevista työsuhte-etuista, joita ovat liikuntasetelit, koulutusmahdollisuudet, virkistystoiminta ja bonuspalkkaus. Jos esitelty työsuhte-etu miellyttää haastateltavaa, tämän työmotivaatio paranee. Hyvin motivoituneiden työntekijöiden käsissä tuotantolinjat pysyvät paremmin ehjänä. Vinkejä haastateltavan mieltymyksistä saa vastauksista esitettyihin haastattelukysymyksiin.

- Oliko joku pelin työhakemuksista mielestäsi erityisen hyvä tai huono, miksi?
- Jos pääsisit palkkaamaan työntekijöitä, millaisia ominaisuuksia sinä arvostaisit?
- Oletko oppinut harrastuksistasi jotain sellaista, mikä kannattaisi mainita työhakemuksessa?
- Miten sinä valmistautuisit työhaastatteluun?
- Mitä kaikkea työhakemuksessa kannattaa mielestäsi kertoa edellisestä työstään ja omasta taustastaan?
- Millaisia esimerkkejä omasta osaamisestasi sinä voisit kertoa työhaastattelussa?
- Mitä työssä voi tapahtua, jos on liioitellut oman osaamisensa työhakemuksessa?

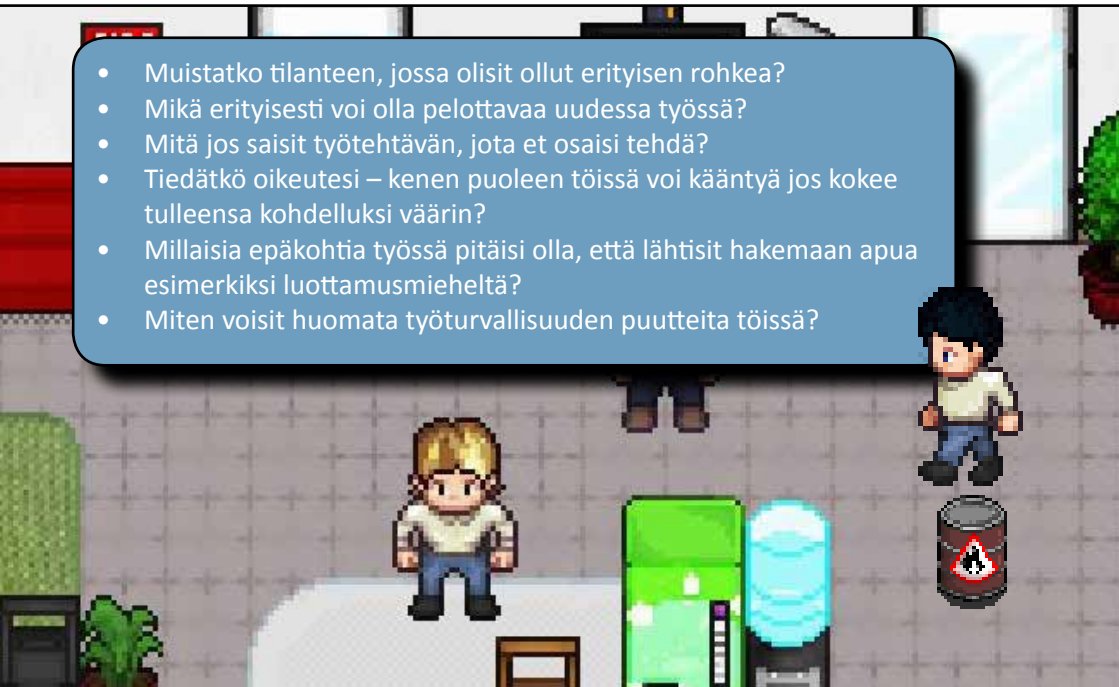

Rohkeus ja reippaus

Pelissä pelaaja joutuu johtamaan yritystä ilman perehdytystä, sillä yrityksen johtaja L. Salvator lähtee golfaamaan. Pelin jujuna on oman yrityksen menestymisen takaaminen vakoilemalla kilpailijayrityksiä. Kun yritys on saatu pyörimään, voi pelaaja siirtyä pelaamaan vakoilutehtäviä. Näissä tehtävissä pelaaja pelaa toiseen yritykseen soluttautuneena työntekijänä tavoitteena sabotoida kilpailijayritystä tai varastaa sieltä esimerkiksi uuden tuotteen piirustukset. Vakoilutehtäviä tehdessä pitää olla varovainen, että ei herätä huomiota. Muuten epäilysmittari nousee. Epäilysmittarin muuttuessa kokonaan punaiseksi jää tehtävä kesken ja sen joutuu aloittamaan alusta.

Uudessa työssä aloittaminen vaatii aina rohkeutta, mutta normaalissa työssä on aina joku jolta voi kysyä neuvoa. Joskus työ ei olekaan sitä, mitä työtä hakiessa oli kuvitellut tai annettu ymmärtää. Silloinkin vaaditaan rohkeutta, että tuo epäkohdat esille. Tässä esimerkiksi luottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu voi auttaa. Luottamusmies mm. seuraa lakien ja työehtosopimuksen noudattamista työpaikalla, työsuojeluvaltuutettu puolestaan sitä, että työtä tehdään turvallisesti.

- Muistatko tilanteen, jossa olisit ollut erityisen rohkea?
- Mikä erityisesti voi olla pelottavaa uudessa työssä?
- Mitä jos saisit työtehtävän, jota et osaisi tehdä?
- Tiedätkö oikeutesi – kenen puoleen töissä voi kääntyä jos kokee tulleensa kohdelluksi väärin?
- Millaisia epäkohtia työssä pitäisi olla, että lähtisit hakemaan apua esimerkiksi luottamusmieheltä?
- Miten voisit huomata työturvallisuuden puutteita töissä?

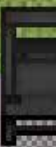

Työmotivaatio

Tavoitteena on pitää työntekijöiden työmotivaatio hyvänä pelissä. Mitä parempi työmotivaatio työntekijöillä on, sitä paremmin he tekevät työnsä. Käytännön tasolla pelissä tämä näkyy siinä, että tuotantolinjat pysyvät ehjinä. Työmotivaatiota voi parantaa erilaisilla asioilla. Palkka ei välttämättä ole paras motivaattori, vaan ihmiset voivat saada motivaatiota erilaisista asioista, esimerkiksi vastuullisesta työtehtävästä tai kannustuksesta. Pelin työnhakuosiossa työntekijöitä yritetään motivoida mainostamalla heille työsuhde-etuja. Myös pelin edetessä työntekijöille voi tarjota työmotivaatiota parantavia etuja.

Oikeassakin työelämässä ihmisiä motivoivat erilaiset asiat. Kiinnostava työ, kannustava esimies, itsenäinen työskentelymahdollisuus tai mahdollisuudet edetä uralla voivat innostaa tekemään työtä mahdollisimman hyvin. Kiinnostavaan työhön on helppo motivoitua. Toisaalta työ voi olla myös yksitoikkoista ja tylsää, jolloin motivaation löytäminen työn tekemiseen voi olla vaikeampaa. Aina ei kuitenkaan voi valita, ja tylsääkin työtä voi joutua sietämään.

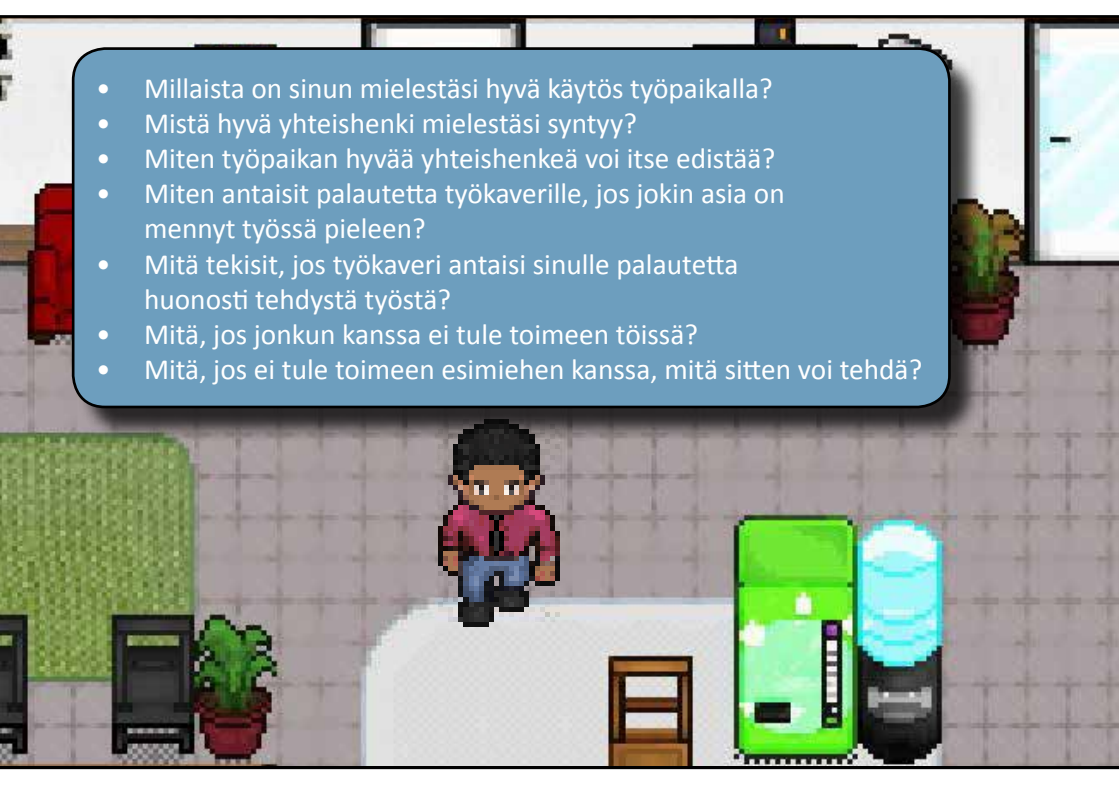
- Missä olet mielestäsi hyvä?
- Mikä sinua motivoi työnteossa?
- Mitä, jos työ ei motivoikaan?
- Miksi työnantajalle on tärkeää, että työntekijät ovat motivoituneita?
- Voivatko työkaverit motivoida töissä? Miten esimerkiksi?
- Motivoisiko vastuullinen työtehtävä sinua? Miksi, miksi ei?
- Miten kohtaat onnistumisen ja epäonnistumisen työssä?

Yhteisöllisyys ja käyttäytyminen

Pelissä ja erityisesti vakoilutehtävissä kohdataan erilaisia työyhteisöjä. Eri työpaikoissa on erilaiset käyttäytymissäännöt. Osa säännöistä voi olla kirjallisia mutta osa voi olla hiljaisesti yhdessä sovittuja. Kun vakoilija hiippailee yrityksestä toiseen, hänen pitää sopeutua erilaisiin tapoihin toimia.

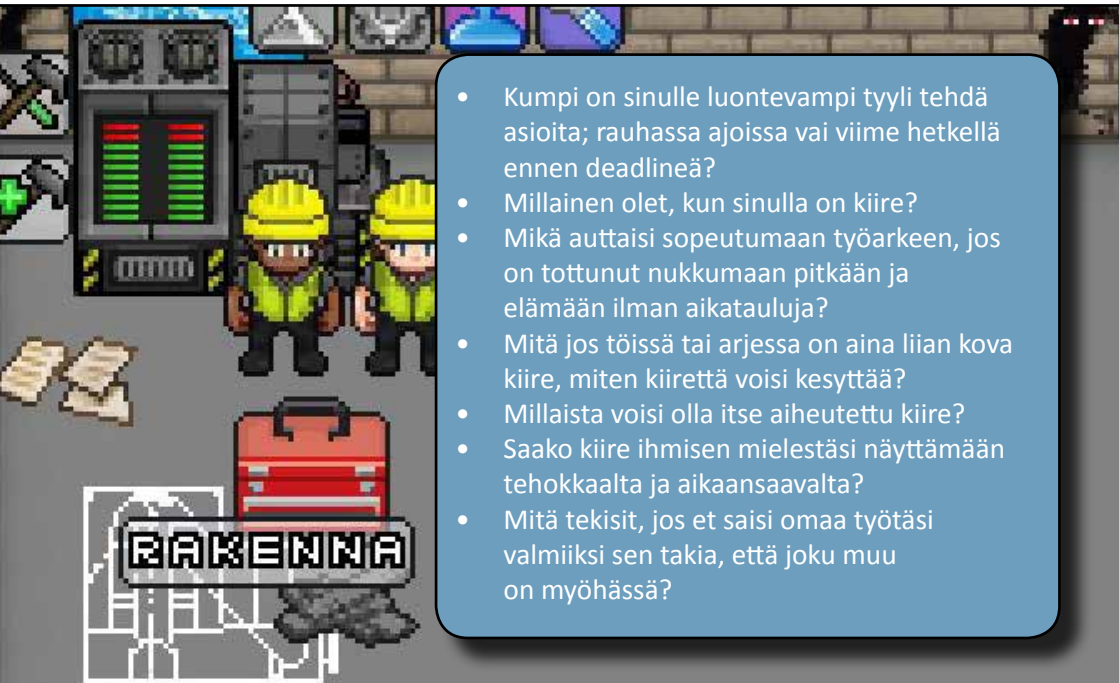
Samalla tavalla uuden työntekijän pitää ensin tutustua uudessa työpaikassa siihen, miten juuri siinä työpaikassa toimitaan. Jos työntekijät eivät tule toimeen keskenään, työntekokokin vaikeutuu.

-
- Millaista on sinun mielestäsi hyvä käytös työpaikalla?
 - Mistä hyvä yhteishenki mielestäsi syntyy?
 - Miten työpaikan hyvää yhteishenkeä voi itse edistää?
 - Miten antaisit palautetta työkaverille, jos jokin asia on mennyt työssä pieleen?
 - Mitä tekisit, jos työkaveri antaisi sinulle palautetta huonosti tehdystä työstä?
 - Mitä, jos jonkun kanssa ei tule toimeen töissä?
 - Mitä, jos ei tule toimeen esimiehen kanssa, mitä sitten voi tehdä?

Kiire

Lizzcon Oy:n johtajalla L. Salvatorilla on kova kiire saada oma yrityksensä markkinajohtajaksi. Siksi hänellä ei ole aikaa tehdä rehellistä bisnestä vaan hän haluaa nopeita pikavoittoja. Näin pelaajan tehtäväksi tulee kilpailijoiden vakoilu ja sabotointi.

Oikeassakin työelämässä kiire on arkipäivää. Yhdellä työntekijällä voi olla monia työtehtäviä yhtäaikaan, monenlaisia projekteja ja määräaikoja, joita pitää noudattaa. Ihmiset sopeutuvat kiireeseen eri tavalla; toiset jopa pitävät siitä. Voi myös tulla tunne, että pitää näyttää kiireiseltä, että antaa tehokkaan ja aikaansaavan vaikutelman. Kiireessä voivat huolimattomuusvirheet kasvaa ja hutiloimisesta tulla arkipäivää. Kiireen keskellä on tärkeää, että on tunne siitä, että voi itse vaikuttaa omaan ajankäyttöön.

- Kumpi on sinulle luontevampi tyyli tehdä asioita; rauhassa ajoissa vai viime hetkellä ennen deadlineä?
- Millainen olet, kun sinulla on kiire?
- Mikä auttaisi sopeutumaan työarkeen, jos on tottunut nukkumaan pitkään ja elämään ilman aikatauluja?
- Mitä jos töissä tai arjessa on aina liian kova kiire, miten kiirettä voisi kesyttää?
- Millaista voisi olla itse aiheutettu kiire?
- Saako kiire ihmisen mielestäsi näyttämään tehokkaalta ja aikaansaavalta?
- Mitä tekisit, jos et saisi omaa työtäsi valmiiksi sen takia, että joku muu on myöhässä?

Rahankäyttö

Lizzconn Oy:n pyörittäminen pelissä vaatii tasapainoilua tulojen ja menojen kanssa. Hyvien työntekijöiden palkkaaminen vaatii rahaa; samoin tuotantolinjojen perustaminen, ylläpito ja päivittäminen sekä vakoilutehtävien teko. Mitä enemmän tuotantoon panostaa, sitä enemmän se myös tuottaa rahaa. Jos tuotantolinjaa ei huolla tai ei pidä huolta työntekijöiden motivaatiosta, tuotantolinja hajoaa. Jos yritystä pyörittää hutiloiden, rahat loppuvat ja yritys joutuu konkurssiin!

Arjessakin elämä on tasapainoilua tulojen ja menojen kanssa. Hankintoja ei voi tehdä, jos ei ole rahaa. Pikavipeillä ja joustoluotoilla tilanne paranee hetkeksi, mutta kohta niskassa ovatkin lainojen suuret ja koko ajan kasvavat korot. Arjessakin koneet hajoavat ja ne pitää korjata tai hankkia uusi. Yllätyksiin pitää olla varautunut. Jos raha-asioitaan ei hoida, voi saada maksuhäiriömerkinnän ja menettää luottotietonsa. Silloin ei saa enää pankista lainaa tai luottokorttia, mutta myös puhelinliittymän avaaminen tai asunnon vuokraaminen hankaloituvat.

- Tiedätkö, paljonko sinulla on rahaa käytössä kuussa, ja mihin rahat kuluvat?
- Miten sinä pidät arjen tulot ja menot tasapainossa?
- Miten voi varautua yllättävään rahanmenoon, jos ei ole yhtään ylimääräistä rahaa?
- Miten saisit rahaa säästöön?
- Mitä tekisit, jos saisit hyväpalkkaisen työn – alkaisitko käyttää enemmän rahaa vai pistäisitkö rahaa myös säästöön?
- Onko joku tilanne, jossa olisit valmis ottamaan pikavipin?

RAHAA

24748c

TULOT

5856c

MENOT

2500c

**TUTKIMUS
PISTEET**

1700

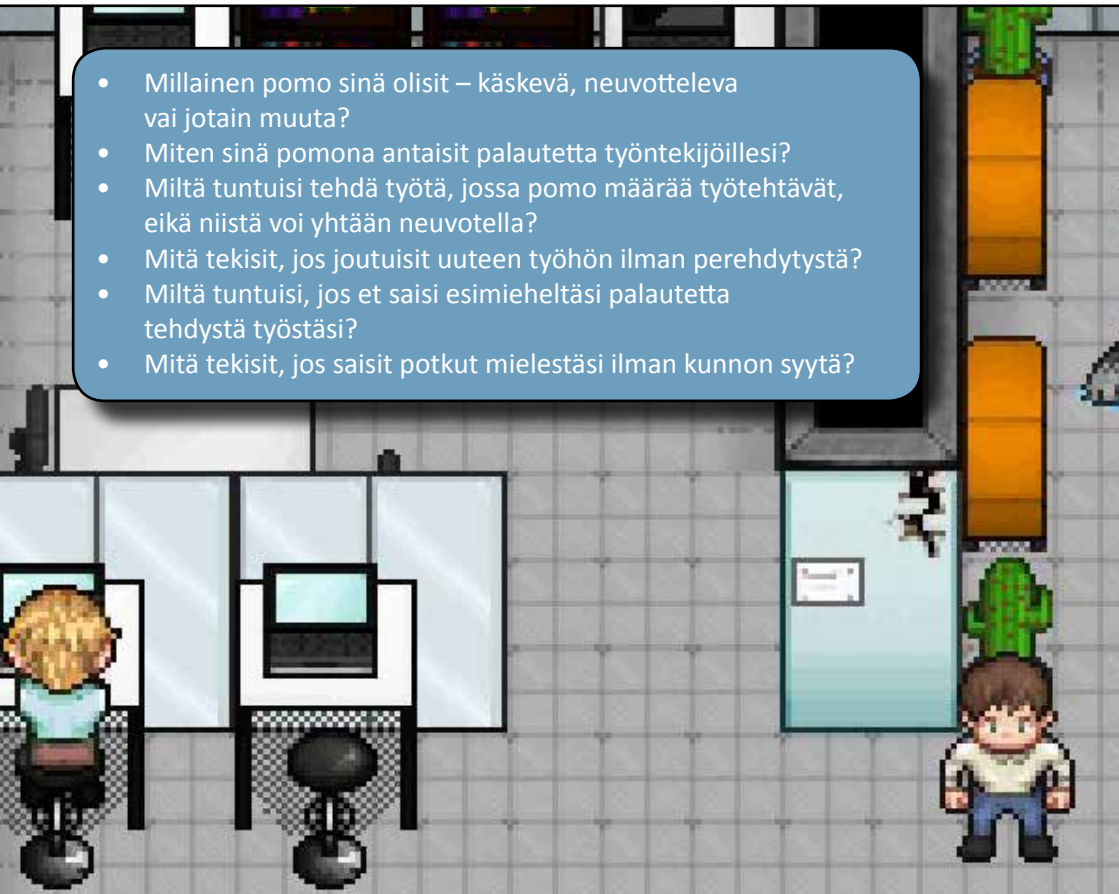

Ihmisten johtaminen

Lizzconn Oy:ssä pelaaja palkkaa ensin työntekijöitä ja määrää näitä sitten tiettyihin työtehtäviin. Työntekijöitä ei perehdytetä tehtäviinsä. Pelaaja voi työntekijöiden palkkaamisen lisäksi antaa näille potkut. Oikeassa työelämässäkin uudella työntekijällä on usein koeaika, jolloin työntekijä voidaan irtisanoa ilman erillistä syytä. Myöhemmin irtisanomiseen tarvitaan kuitenkin aina pätevä syy.

Oikeassa työelämässä esimiehillä voi olla erilaisia johtamistyyliä. Tyyli riippuu myös alasta. Toiset määräävät, toiset neuvottelevat. Hyvä esimies luo viihtyisät puitteet työnteolle ja saa työntekijät tekemään työssään parhaansa. Asioiden sujumisen lisäksi esimiehelle on tärkeää, että alaiset myös voivat hyvin.

- Millainen pomo sinä olisit – käskevä, neuvotteleva vai jotain muuta?
- Miten sinä pomona antaisit palautetta työntekijöillesi?
- Miltä tuntuisi tehdä työtä, jossa pomo määrää työtehtävät, eikä niistä voi yhtään neuvotella?
- Mitä tekisit, jos joutuisit uuteen työhön ilman perehdytystä?
- Miltä tuntuisi, jos et saisi esimieheltäsi palautetta tehdystä työstäsi?
- Mitä tekisit, jos saisit potkut mielestäsi ilman kunnon syytä?

Etiikka - oikean ja väärän pohtiminen

Etiikka on pohdintaa siitä, mikä on oikein ja väärin. Lizzconn Oy:ssä yrityksen menestys perustuu kilpailijoiden sabotointiin ja vakoiluun. Yrityksen toimintatavat ovat siis jo lähtökohtaisesti epäeettisiä. Eivätpä vakoilijatkaan saa puhtaita papereita; vakoilussa tuntuvat olevan kaikki keinot sallittuja.

Mutta onko oikeassa työelämässäkin näin – kaikki omaa menestystä tavoitellen? Millaisia arjen eettisiä valintoja jokainen työntekijä joutuu tekemään? On tärkeä toimia oman moraalikäsitteensä mukaan oikein. Joskus arjessa tai työssä voi joutua tilanteisiin, joissa omia arvoja joutuu puntaroimaan.

- Millaisia tilanteita pelissä huomasit, joissa vakoilijat toimivat eettisesti väärin?
- Voiko työssä valehdella oman edun tavoittelemiseksi?
- Mitä tekisit, jos pomosi käskisi sinun valehdella tai vaieta jostain työn epäkohdasta julkisuudessa?
- Onko koskaan oikein varastaa?
- Mitä tekisit, jos tietäisit työkaverin olevan sairauslomalla ilman syytä?
- Miltä tuntuisi, jos työtoverisi ei välittäisi työajoista, vaan tulisi töihin silloin, kun huvittaa?

Tehtäväkohtaisia keskustelunavauksia

Vakoiltava yritys: Repterprise	
Tehtävän nimi	Keskustelunavaus
Työharjoittelu (tutoriaali)	Tässä tehtävässä hahmosi on soluttautunut harjoittelijaksi yritykseen. Kuinka työhön perehdyttäminen tulisi tehdä? Millaisia vastuita harjoittelijoille saa antaa?
Arkiston sabotointi	Tässä tehtävässä vakooja päätyy keskelle työturvallisuuspäivää. Miksi työturvallisuusasiat ovat tärkeitä? Mitä kaikkea työturvallisuus pitää sisällään?
Prototyypin varastaminen	Tässä tehtävässä vakooja etenee toisen työntekijän saavutuksilla. Kuinka työyhteisössä tulee toimia? Mitä hyvä työetiikka pitää sisällään?
Laaturaportti	Tässä tehtävässä vakoojasi vieraillee erilaisissa toimitoissa. Mikä merkitys on työpaikan työkulttuurilla? Miten työkulttuuri vaikuttaa työntekoon?
Piirustusten varastaminen	Tässä tehtävässä projektien kanssa on kiire ja työntekijöillä stressiä. Mitä vaikutuksia kiireellä tehdyllä työllä saattaa olla työn laatuun? Kuuluuko kiire työelämään? Miten ajanhallintaa voi kehittää?
Hakkerointi	Tässä tehtävässä nousee esiin työntekijöiden motiivointi. Mikä on hyvä tapa motivoida työntekijöitä? Mikä on motivaation merkitys työn kannalta?
Tuotantolinjan sabotointi	Tässä tehtävässä vartija ei ollut kirjautunut ulos koneeltaan. Millaisia asioita työpaikalla tulee muistaa tietoturvan kannalta? Miksi tietoturva työpaikalla on tärkeää?
Liskon päihitys	Tässä tehtävässä pitää päihittää yrityksen epärehellinen liskopomo. Kuinka tulee toimia, jos pomo käytetty työpaikalla huonosti?

Vakoiltava yritys: Reptek

Tehtävän nimi	Keskustelunavaus
Liittolaisen hankkiminen	Tässä tehtävässä Lyydia ja Timo syyttelevät toisiaan joka asiasta eikä yhteistyö toimi. Miten sinä toimisit, jos joutuisit selvittämään työkavereidesi riitoja? Tarvi-taanko pomoa riitojen selvittelyyn?
Piirustusten varastaminen	Tässä tehtävässä pienellä ystävällisellä eleellä saa itselleen liittolaisen hämărăhommiin. Usein pienet asiat merkitsevät työpaikan ilmapiirissä. Miten sinä rakentaisit töissä hyvää ilmapiiriä?
Pomoksi pomon paikalle	Tässä tehtävässä vakooja hyödyntää juoruilua omiin tarkoituksiinsa. Mitä pahaa juoruilusta voi työpaikalla olla?
Tuotantolinjan sabotointi	Tässä tehtävässä eri osastot eivät tule toimeen keskenään eikä pomo tunnista arjen haasteita toisella osastolla. Mikä auttaisi ihmisiä ymmärtämään paremmin toisiaan?
Kirjanpidon varastaminen	Tässä tehtävässä RepTekin kirjanpidon tila paljastuu. Arjessakin on hyvä rehellisesti pohtia omia tulojaan ja menojaan kaunistelematta, vai mitä?
Holviin murtautuminen	Tässä tehtävässä huomaa, ettei yrityksessä ole panostettu johtamiseen - työturvallisuus on huonolla tolalla ja pomon luvan tarvitsee kaikkien tekemiseen. Onko jotain, mitä työntekijä voi tehdä, jos pomot eivät ole ajan tasalla? Miten tilannetta voisi selvittää, jos kaikkien tarvitsee luvan?
Yläkerran tiedustelu	Tässä tehtävässä pomo hutilo kiireessä. Mitä kaikkea kiire voi aiheuttaa töissä?
Liskopomon kukistaminen	Tässä tehtävässä vakooja joutuu haastavaan tilanteeseen kohdatessaan liskopomon. Löytyykö tilanteesta ulospääsyä? Mitä työelämässä voi tehdä, jos joutuu napit vastakkain pomon kanssa?

Hyötypeleistä puhutaan paljon. Monenlaisia asioita voisi nuortenkin kanssa käsitellä hyötypelien avulla – mutta miten?

Zet-hankkeessa kehitettiin nuorten kanssa työelämäaiheinen Reptilian Overlords -peli. Tähän oppaaseen on koottu vinkkejä siitä, miten Reptilian Overlords -peliä voi hyödyntää nuoren ja aikuisen kohtaamisessa. Käsiteltyjä teemoja ovat:

- Työnhaku ja työhaastattelu
- Rohkeus ja reippaus
- Työmotivaatio
- Yhteisöllisyys ja käyttäytyminen
- Kiire
- Rahankäyttö
- Ihmisten johtaminen
- Etiikka - oikean ja väärän pohtiminen

Opas käsittelee teemoja yleisesti koko pelin osalta. Tämän lisäksi ohjeistuksessa käydään läpi myös pelin tehtävät yksitellen. Jokaisesta tehtävästä on nostettu esiin jokin aihepiiri, jota tehtävän pelaamisen jälkeen voi nuoren kanssa käydä läpi.

Zet-hanketta toteuttivat Laurea-ammattikorkeakoulu ja Valaa Oy yhteistyössä Lohjan ja Hangon kaupunkien ja Evangeliska folkhögskolanin Hangon mediapajan kanssa 1.8.2015-31.5.2017. Hanke sai rahoitusta Hämeen ELY-keskukselta Euroopan sosiaalirahastosta.